

מראי מקומות - יומא

נה.

וכתב שלא מצינו שאפשר למנות כן, ועל המוציא להביא ראייה שמותר (וכתב לדון שם גם לגבי ספירת העומר, שאם מונה כן, צריך לחזור ולמנות בברכה).

ד. לימד על הזאה ראשונה שצריכה מנין

כתבו התוספות ישנים, שהשבע למטה צריכים מנין כפי שדרשו בתורת כהנים ממה שנאמר 'שבע פעמים', ולא 'שבע טיפין'. ובחידושי מרן רי"ז הלוי על הרמב"ם (הל' פסולי המוקדשין על תוס' מנחות ט"ז, עמ' 96) האריך בזה, ויסוד דבריו, שנאמר כאן דין סדר של הזאות, הזאה ראשונה, הזאת שניה וכו', ואין זה רק דין שיהיו שבע הזאות. והביא דברי התוספתא (לגבי הזאות פרה אדומה, שגם שם יש דין מנין) ששבעה כהנים שהזו בבית אחת הזאתן פסולה, לפי שכל ההזאות הללו ראשונות הם, וצריך שיהיו ראשונה, שניה וכו'.

ובזה ביאר דברי התוספות במנחות (ט"ז ד"ה בין), שבגמרא שם אמרו שגם רבי מאיר הסובר יש פיגול לחצי מתיה, מודה שאין פיגול לחצי קומץ, כיון שחצי קומץ אינו כלום. וכתבו התוספות, שכמו כן מודה רבי מאיר במפגל בחצי הזאות פנים שאינו פיגול, שאינו דומה לחצי מתיר אלא לחצי קומץ. ולכאורה קשה, במה שונים ההזאות מכל זריקות דם, שהדין הוא שהמפגל במתנה אחת במקום שצריך שתים, הרי זה חצי מתיה, כמבואר בתוספות זבחים (ל"ח) ואינו כחצי קומץ. ועל פי דבריו ביאר, שבהזאות שהצריכה בהם תורה מנין, כל ההזאות נחשבות כמעשה אחד, ועל כן כל אחד ואחד מהם הוא רק כחצי קומץ. מה שאין כן בשאר מתנות דמים, כל זריקה היא זריקה בפני עצמה, אלא שהקרבתן טעון שתים או ארבע מתנות, ועל כן הם חשובים כחצי מתיה.

ה. איכא בינייהו דלא מנה ולא טעה

כתב הרמב"ם (עבודת יו"כ ג', ה') שהטעם שמונה באופן זה הוא שמא ישכח וימנה הזיה ראשונה מכלל השבע. והקשה הלחם משנה, שמשמע שפסק כרבי אלעזר לקולא, שטעם המנין הוא משום שמא יטעה, ולכאורה היה לו להחמיר בשל תורה, שהרי נפקא מינה בלא מנה ולא טעה. ותירץ שבירושלמי אמרו טעם זה בשם רבי יוחנן, וכיון שהבבלי והירושלמי חולקים בסברת רבי יוחנן, ורבי אלעזר ודאי סובר כן, לכך פסק הרמב"ם כך להלכה.

ו. מפני תערובת חובה בנדבה

כתבו התוספות, שלכאורה יש גם חשש תערובת חובה בחובה, שיש לחוש שמא נתערב של לאה בשל רחל. וכתבו, שאין לחוש לזה, שהרי כל אחת נותנת את מעותיה צרויין בפני עצמן, ולא היו מתערבין. והוסיף הריטב"א, שלפי מה שסברו שכולן בשופר אחד, אין הביאור שהיו בשופר אחד ממש בכיסין מעורבין, אלא שיתנו של חובה בצד צפון, ושל קיני נדבה בצד דרום, ומחיצה ביניהם, וגם על זה אמרו שחוששים שיתחלף.

א. כמנגדנא

פירש רש"י, כמכה ברצועה שמתחיל מן הכתפים ומכה והולך למטה, וכן פירש לעיל (טו). ובתוספות ישנים שם הקשו, שלא מצינו בשום מקום שאין מלקין במקום אחד. ופירש באופן אחר, שבמלקות מלקין אותו שלישי מלפניו ושני שלישים מאחוריו, נמצא שכשמלקין אותו שלישי מלפניו אצבעותיו למעלה, וכשמכה אותו מאחוריו אצבעותיו למטה. כך גם בהזאה, כשמזה למעלה, אצבעותיו למעלה וגב ידו למטה, וכשמזה למטה, אצבעותיו למטה וגב ידו למעלה.

נמצא, שלפירוש רש"י, הברייתא המובאת בגמרא 'כשהוא מזה למעלה מצדד ידו וכו', אינה שייכת כלל למה שאמרו שמצליף היינו מנגדנא, אלא הוא דין אחר באופן הזאתו, אבל להתוספות ישנים ברייתא זו היא ביאור למה שאמרו מצליף היינו מנגדנא. ובלחם משנה (עבודת יו"כ ג', ה') כתב להוכיח כפירוש רש"י מדברי הגמרא להלן (טז) שהפרכות שראו ברומי היו בה הזאות כסדרן, והיינו שהיו זו תחת זו, ומזה ידעו שמדובר על הזאות יום הכיפורים.

ב. כנגד עוביה של כפורת

פירש רש"י, ולא היו דמים נוגעין בה. וכתב המשנה למלך (עבודת יו"כ ג', ה') שבדברי הרמב"ם שם לא נתבאר האם צריך שיגיע הדם לבין הבדים (בהזאות פנים) ולפרכות (בהזאות דהיכל) או לא. והביא דברי התוספות בזבחים (ט"ז ד"ה אלא) שאין צריך שיגיע הדם בפרכות ובין הבדים. ורעק"א (גליון הרמב"ם, הל' מעה"ק ה', י"ב) תמה, שגמרא ערוכה היא כאן, שאין צריך שיגיע, וצ"ע.

ובחידושי רבי אריה לייב (ב', ז') כתב לבאה שאין גדר ההזאות על הפרכות והכפורת כשאר זריקות אלא שמקום נתינת הדם הוא על הפרכות או הכפורת, אלא הם חלוקים לגמרי משאר זריקות, שאין בהם כלל דין מתן דמים, וכל דינם הוא מעשה הזאה בלבד, ולפי זה אין כלל דין מקום להגעתן, אלא אף אם לא הגיעו לארץ, אלא נתבטלו באויר, יצא בכך דין הזאה, כיון שאין בזה דין מתן דמים, אלא מעשה הזאה, ומעשה הזאה היה כאן. ובזה ביאר את דברי המשנה למלך (עבודת יו"כ פ"ג ה"ה) שחילק בין הזאות יום הכיפורים להזאות דעלמא לענין נקטעה ידו של המזה קודם שהגיע למקומו, שבשאר הזאות פסק הרמב"ם שהזריקה פסולה, כיון שנמצא שהכהן בעל מום, ובהזאות יום הכיפורים אין הדין כן. וביאר רבי אריה לייב, שכיון שהזה, כבר נגמרה העבודה, ושוב לא אכפת לנו אם הכהן נעשה אחר כך בעל מום, אבל בשאר זריקות, שהדין הוא מתן דמים, וצריך שיגיע הדם במזבח, אם נעשה בעל מום קודם שיגיע שם פסול, שהרי העובד נעשה בעל מום קודם גמר העבודה.

ג. תנו רבנן אחת אחת ואחת וכו'

בשאלת יעב"ץ (קל"ט) כתב לדון האם יכול לומר 'א', 'א' וא', וכו', שמזכיר רק את האותיות 'א' במקום המנין ואינו אומר 'אחת',